
מַשִׁיב הָרוּחַ
ימי
אהבה
לשירה
26
חגיגת שירה ומוזיקה יהודית־ישראלית בירושלים
הִזְדַּהֲרוּת
על תורת הסוד בשירה העברית
רביעי–מוצ"ש | י"ז– כ' באייר | 18–21 במאי
מַשִׁיב הָרוּחַ
לתרבות יהודית ישראלית עיר
מכון הרטמן
SHALOM HARTMAN INSTITUTE
המדרשה באורנים
יצורים יהודה ושומרון
רשת הבתים
משרד התרבות והספורט
עמותה לקידום התרבות בירושלים
www.jerusalem.muni.il

פסטיבל ימי אהבה לשירה ה־26 של משיב הרוח, "הִזָּדַהֲרוּת", מוקדש לשירה הנובעת ממעיינות תורת הסוד היהודית. הפסטיבל מתקיים השנה בשיתוף פעולה עם בית המדרש **זוהר חי ומכון הרטמן**, חיבור המגֵע מן התשוקה המשותפת לשירה וליצירה הדבֵקוּת באינסוף. גם התזמון השנה מיוחד, אביבי ותואם את הנושא, באשר ימי האהבה לשירה נפתחים בליל ל"ג בעומר, ליל ההילולה של ר' שמעון בר יוחאי.

אנחנו מבקשים להקדיש השנה את אירועי הפסטיבל לתָמות ולעולמות הקשורים ברז ובנסתר: לפואטיקה של ספר הזוהר ולהשפעתה על השירה והתרבות העכשווית; למקומה של השכינה בשירה החדשה; לכתיבה קבלית אוטוביוגרפית ולעיון בקטעי יומן אישיים של מיסטיקאים; ליחסים בין המסורות המיסטיות הגדולות ובין השירה הנכתבת בהשראתן; לקשר שבין העיסוק במיסטיקה ובין חקר ומימוש של גבולות הקיום (מוות, שיגעון וכפירה); להיכרות עם קבלת ר' אברהם אבולעפיה ויחסו המיוחד לשפה ולכתיבה; לשירת נשים צופנת סוד, ולתופעה של מיסטיקאים כותבי פיוט ושיר.

שני אירועי זום יפתחו השנה את הפסטיבל אל הזירה הבינלאומית: אירוע ישראל־ארה"ב בנושא השכינה, ואירוע ישראל־אוקראינה בעקבות המלחמה וביחס לתרומתן האפשרית של השירה ושל המיסטיקה לתהליכי ריפוי.

חלק מיוחד בפסטיבל הוא "תיקון חצות", "לילה לבן" של סדנאות לימוד ויצירה מגוונות, מבתי היוצר של משיב הרוח, זוהר חי והתכנית לרבנות ישראלית, לאורך ליל ל"ג בעומר.

למסע העמוק הזה הזמנו עשרות משוררות ומשוררים, ויוצרים מתחומים נוספים, ששפת יצירתם נושקת לשפת החוויה המיסטית ויונקת ממסורות מיסטיות בכלל ומתורת הסוד היהודית בפרט.

אנחנו שמחים להזמין אתכם להצטרף אלינו לחגיגת השירה הזאת.

בואו בשלום!

יום רביעי > י"ז באייר > 18.5 > ליל לג בעומר > מכון הרטמן

18:00
מכון הרטמן

מְגוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם אֶל אוֹרוֹ עָרַגְתִּי

השקת הגיליון המיוחד לשירה בהשראת הזוהר והמיסטיקה היהודית

בהשתתפות >> צוריאל אסף, דניאל בראון, משה דביר, בניהו טבילה, הדסה טל, נתנאל לאור, חרות לוביץ, בכל סרלואי, רות פוירשטיין, תרצה פוסקלינסקי שחורי, שרה פרידלנד בן ארזה, אסתר קמרון, אהובה רקנאטי
מוזיקה >> תמר פילוסוף
מנחים >> סיון הר־שפי ויצחק כהן, עורכי הגיליון

19:30
מכון הרטמן

נִים וְלֹא נִים

חלומות, חזיונות ויומנים מיסטיים

האירוע יעסוק בכתיבה קבלית אוטוביוגרפית ובעיון בקטעי יומן אישיים של מיסטיקאים שפעלו במאות ה־13–18 והותירו עדויות על עולמם הלילי, סמליהם הנפשיים, משאלותיהם ויחסיהם עם האלוהות ועם הזולת.
בשיחה בין **בנימין שבילי ורות קרא־איוונוב קניאל** נדון בשאלת המודעות הפואטית של הכותבים, בתשוקתם החיה לקרבת־אל ולדבקות בשכינה, במשאלות האיון וההתמוססות, ובמעבריהם בין חלום לערות.
הקראה מתוך יומנו של ר' יצחק דמן עכו 'אוצר חיים': יהודה ליבס

מוזיקה >> עדיה גודלבסקי

21:00
מכון הרטמן

מְלֵיא יְהוֹן לְרְקִיעָיְא

הפואטיקה של ספר הזוהר

ספר הזוהר מתאפיין בשפה ייחודית, הן בלשונו הארמית הנבדלת מן הארמית התלמודית, הן בפואטיקה הסימבולית והמיתית שלו, הנושאת מבט של פליאה על העולם, מגלמת את החוויה המיסטית ואף מעוררת אותה. קרבתו לשפת השירה, לצד יסודותיו המיתיים, עושים את הזוהר מקור השראה ליוצרים עכשוויים רבים, גם מעבר לגבולות הגזרה של העולם הדתי־אמוני.

האירוע מזמן יחדיו יוצרות ויוצרים מתחומי אומנות שונים ומעולם המחקר, לשיח מעמיק על אודות מכמני שפת הזוהר והשפעתה על התרבות.

בהשתתפות >> שפרה אסולין, מיכל גוברין, אבישר הר־שפי, יעקב ינאי ליין, חני כהן זדה, דבורה קיציס, נעמה שקד
מוזיקה >> חגי הלברטל
מנחה >> סיון הר־שפי

תיקון חצות: סדנאות לימוד ויצירה אל תוך ליל ל"ג בעומר*

"הַיָּמִים הַבּוֹעֲרִים": על הסוד שבחיים ושמעבר להם

23:00
מכון הרטמן

לימוד וכתיבה בהשראת ר' שמעון בר יוחאי ואש הכיסופים בזוהר ובשירה.

מנחה >> אבישר הר־שפי

"הַחוֹשֵׁשׁ הַשְּׁשִׁי": מאחורי הקלעים של עולם הזוהר

מפגש מאחורי הקלעים של קולנוע רב־ממדי, מלא סוד וזוהר.
נפש, אדם, תמונה, תנועה וקול. מבע קולנועי, תפקיד השחקן, והצופה היודע־כול.

מנחות >> ציפי חורי ואורית רז

"בַּקָּשַׁת הַפָּנִים": סדנה בחומר

נלמד על הנסירה במיתוס הבריאה ועל המסע אל הארת הפנים.
נתבונן במצבי פנים ואחור וניצור אותם בחומר.

מנחה >> הדסה פרומן

אֲנִי חַיָּב לִחְיוֹת אַךְ מַתַּי פַּעֲמַיִם

המיסטיקה של האי־הוויה בשירה היהודית־רוסית 1922–2022

עיון בחוויה הפוסט־אפוקליפטית של השירה הרוסית והיהודית־רוסית של המאות ה־20–21. דרך קריאה משותפת בתרגומים שונים לעברית ואנגלית, נבחן את הזיקות של הספרות החינוכית, הזוהרית והחסידית לשירה הרוסית המודרנית.

מנחה >> מישה ווגמן מקהילת הסמבטיון

(המפגש יתקיים בעברית ואנגלית)

"וְהָיוּ לְנֶפֶשׁ אַחַת חַיָּה": סדנת התבוננות וכתיבה

00:45
מכון הרטמן

איך אפשר לחיות את האין־סוף?

ננסה לפגוש מעט, במילים ובלי מילים, בתנועה פנימה והחוצה, משהו עמוק, פשוט, מעבר לנו ובתוכנו.

מנחה >> נעמה שקד

"כְּאֶלֶף שְׁמָשׁוֹת זוֹהֲרוֹת": מפגש 'זיכר' סופי

קריאה בשירה מיסטית מן המסורת הסופית, וטקס 'זיכר' (מלשון היזכרות) במחול ובהגייה ריטואלית של שמות האל.

מנחה >> ייני אהרון

מוזיקה ומיסטיקה בתפילה: סדנת ניגונים וכוונות

בסדנה נלמד ניגונים מקוריים, נעמוד על מקצת כוונות התפילה ממסורות קבליות, ונקיים שיח על חוויית התפילה שלנו.

מנחה >> הרב אור זוהר

קבלה ופסיכואנליזה: על היכולת להיות לבד, בין רשב"י לוויניקוט

2:30
מכון הרטמן

בסדנה זו, בליל הסתלקותו של רשב"י ופרידתו מחבורתו ומעלמא הדֵין, נלמד יחד מאמר (או יותר) מספר הזוהר העוסק בחוויה הרגשית שבין הלבד ליחד. נשאל את עצמנו מהי המשמעות העמוקה וננסה ללמוד את דברי הזוהר גם אל מול הגות פסיכואנליטית, בדגש על הפסיכואנליטיקאי והתיאורטיקן דונלד ויניקוט.

מנחה >> בן ברדיצ'ב

* בתשלום

14:00

כָּאן סוֹף פָּתוּחַ, שָׁם נֶצַח תָּם:

שותפות גורל ושירה בשעת מלחמה

בימים של מלחמה שמזעזעת את אמות הסיפים ומטלטלת אומות ויחידים, השירה היא חוט של תקווה שמזכירה את ניצחון הרוח וכוח התפילה. נגוע בין שלוש לשונות בחיבורים בין שירה אוקראינית, רוסית ועברית, מתוך בקשת חיבור וחיפוש אחר מים חיים.

בהשתתפות >> אלכס אוורבוך, אסף ברטוב, גלי־דנה זינגר, קתרינה מיכליצינה, לסיק פנסיוק, נדיה עדינה רוז
אנימציה לשירים >> מקס אפשטיין ואולגה גולצר, סטודיו ילדי הפרא
מנחה >> אלכסנדרה מנדלבום קופייב

16:00

הֱיֵה לִי אָחוֹת, הֱיֵה לִי אֵם:

על הפנייה לשכינה בשירה עכשווית בארצות הברית ובישראל

שיח בין משוררות והוגות על הפנייה הפואטית והליטורגית לשכינה בשירה עכשווית בישראל ובארצות הברית, ושורשיה בספרות הסוד היהודית. נשוחח על המפנה התיאולוגי והמגדרי המחייה בפנים וסמלים חדשים את האלהות, בו כותבים וכותבות מבקשים באלוהות לא רק 'אב הרחמן', 'מלך קדוש', אלא גם 'עין החיים', 'אחותי', 'שכינה', 'אם'.

משתתפות >> אליסיה אוסטריקר, תמר אלעד־אפלבום, ארתור גרין, רות קרא־איוונוב קניאל, ביטי רואי
מנחה >> ליאור זקס שמואלי

18:00
מכון הרטמן

הַמֶּלֶךְ עוֹמֵד בַּשָּׁבָד:

חגיגה של שירה מיסטית מתורגמת

שפת החוויה המיסטית נוכחת בכל הדתות הגדולות, ומנביעה לאורך הדורות שירת כיסופים ותשוקה לאל חי. באירוע נפגוש בשירה מיסטית מתורגמת, מבית היוצר של כמה מן המשוררים היהודים הגדולים ששפת כתיבתם לא הייתה עברית, אך תורת הסוד היהודית היוותה עבורם מקור השראה מרכזי. נוסף לכך נבחן את השפעת המיסטיקה היהודית על השירה העברית, אל מול השפעותיהן של המיסטיקה הנוצרית וחוכמת הזן בודהיזם על מבחר משירת העולם.

בהשתתפות >> משה אידל – על שירת פאול צלאן, נדב הלפרין – על שירתו של לאונרד כהן, לילה קמחי – על שירת רילקה ומרי אוליבר
מוזיקה >> רשי ושירה בר רשי
מנחה >> הדס גלעד

19:30
מכון הרטמן

מֵאַרְבָּעָה יוֹצֵא אֶחָד:

על מיסטיקה וגבולות הקיום

מיסטיקה, מעצם היותה עוסקת במה שמעבר, פורמת לעיתים את הגבולות הברורים של מרחבי היומיום. סכנת המוות, השיגעון והכפירה התקיימו תמיד לצד העיסוק המסודר בתורות מיסטיות, כאופציה אנרכיסטית, כצל וכאזהרה. בהשראת סיפור הפרדס הידוע ממסכת חגיגה, נבקש להתבונן בקשר שבין העיסוק במיסטיקה לחקירה ומימוש של גבולות הקיום.

בהשתתפות >> יעקב ביטון, עמיחי חסון, נעמי חשמונאי, הדסה פרומן
מוזיקה >> מיקה דוארי
מנחה >> דעאל רודריגז גרסיה

21:00
מכון הרטמן

דָּם וְדִין:

בעקבות תורתו ודמותו של אברהם אבולעפיה

"ונקה עצמך ובגדיך, ואם תוכל יהיו כולם בגדים לבנים, ואחר כך תיקח בידך דיו ועט ולוח, והחל לצרף אותיות". אחד המיסטיקאים המרתקים במסורת המיסטית היהודית הוא ר' אברהם אבולעפיה, מקובל ספרדי בן המאה השלוש־עשרה, שנודה בידי הרשב"א וכתביו הוחרמו. למרות זאת ולמרות שלא ראו אור בדפוס עד לשנים האחרונות, כתביו המשיכו להתקיים במשך מאות שנים והשפיעו בעקיפין על מסורות מיסטיות מקובלות ועל זרמים באומנות המערבית במאה העשרים.
אבולעפיה העניק משמעות מרכזית לשימוש בטכניקות כדרך להשגת החוויה המיסטית, אחת החשובות שבהן היא הכתיבה. באירוע נבקש לערוך היכרות ראשונית עם תורתו ועם הדרכים שבהן היא מוצאת את דרכה ללב היצירה בישראל במאה העשרים ואחת.

בהשתתפות >> סיגלית בנאי, אברהם לידר
מוזיקה >> גל יעקובי
מנחה >> יצחק כהן

יום שישי > י"ט באייר > 20.5 > מכון הרטמן

10:00
מכון הרטמן

הַזָּמִיר קוֹרֵא לֵאלֹהִים:

מפגש בין תורת הסוד היהודית למיסטיקה הסופית, ושירת האהבה שלהן לאלוהים

בתורת הסוד היהודית ובחוכמת הסופיות יש הרבה מן המשותף: העיסוק במסע הנשמה בעולם הזה, הדגש על עבודת הלב, בקשת ההתעוררות, ועוד. מעל לכול, משותפות להן הדבקות והאהבה לאלוהים, שהדימוי הרווח ביותר עבורו הוא "האהוב, הדוד, החבר". נוכחותו בבריאה ובאדם ודאית וזמינה תמיד, וההתקרבות אליו פותחת את הרוח והתודעה אל פסגותיה המיסטיות והאקסטטיות. מתוך כך נבעה בשתי המסורות שירת אהבה יפהפיה לאינסוף ברוך הוא.

באירוע נתכנס לשיח יוצרים וחוקרים שחיבור העולמות היהודי סופי נוכח בחייהם ובכתיבתם, ונשתתף ב"סמע", "חברים מקשיבים לקולך" - בו נקשיב פנימה לניגון סופי ולפעימות ליבנו.

בהשתתפות >> חאלד אבו ראס, הדס גלעד, מלילה הלנר אשד, צילה זן בר צור
מוזיקה >> גל עמר
מנחה ו**סמע** >> ייני אהרון

11:30
מכון הרטמן

וְאֶת עֵינֵךְ, אֶת עֵינֵךְ, אֶת עֵינֵךְ (*יוכבד בת מרים לזכר רחל)

על האין ועל היש בשירתן של שלוש משוררות

שיחה ומפגש בין משוררות ותיקות וצעירות על דמויותיהן של זלדה, מרים חלפי ויוכבד מת מרים. עיון בקווים מיסטיים גלויים וסמויים בשירתן, כיסופיהן אל הנשגב, דיאלוג עם משוררות אחיות, הקריעה בין האימהות לשירה, אהבה ותשוקה נשית, מגע עם השכינה, והבלתות של תורת הסוד.

רחל חלפי ובכל סרלואי - על מרים חלפי (בָּרוּךְ)
אסתר אטינגר ורוני אלדד- על זלדה
הדסה טל וילי שנר - על יוכבד בת מרים

מוזיקה >> אפרת אפטר
מנחה >> רות קרא־איוונוב קניאל

מוצ"ש > כ' באייר > 21.5 > מכון הרטמן

22:00
מכון הרטמן

דּוֹדִי נָחֵמָד אֵין לוֹ סוֹף:

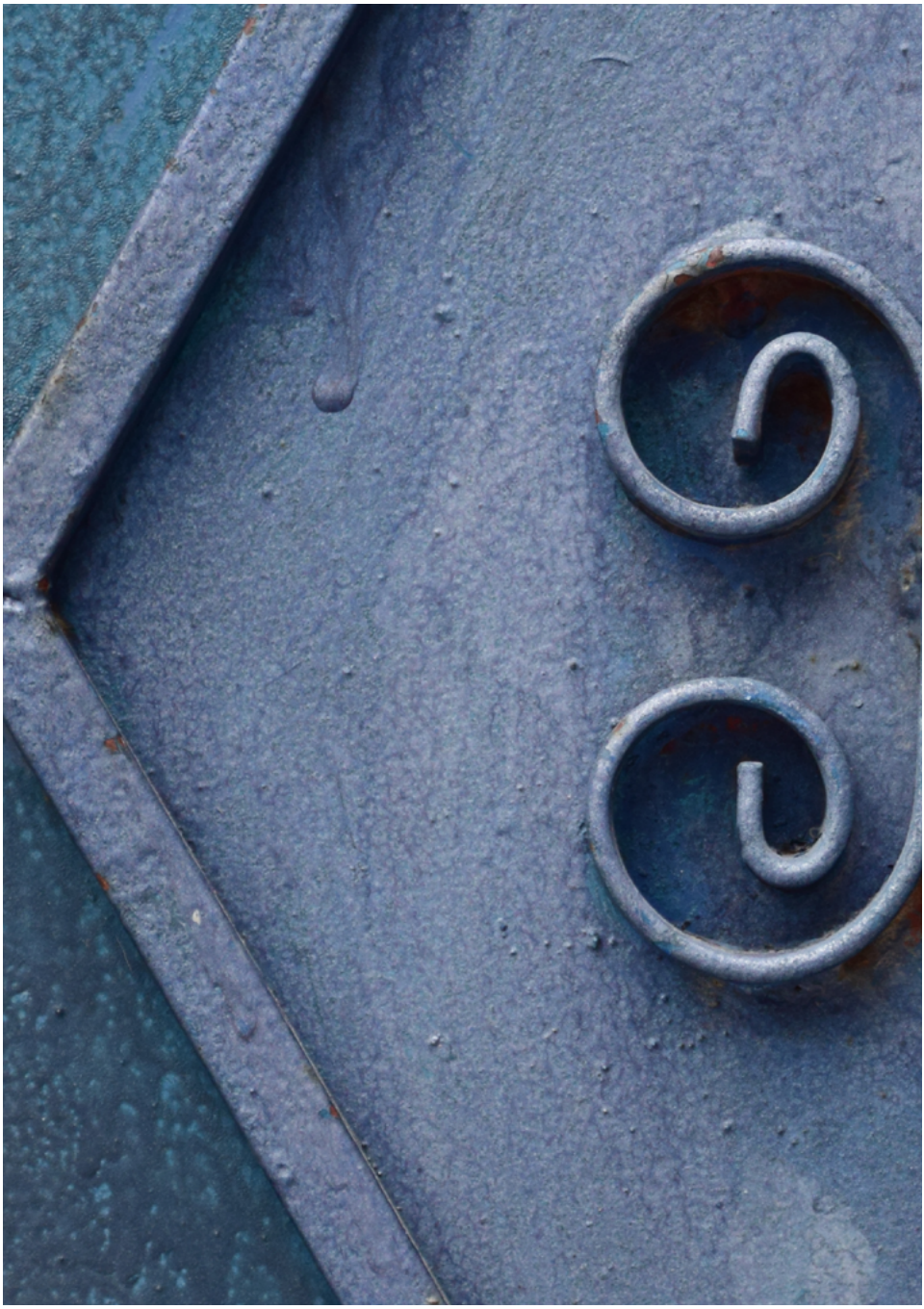
מיסטיקאים כותבים שירה

לצד משוררים שכתבו מיסטיקה, פעלו גם מיסטיקאים שכתבו שירה. למרות שרבי יעקב אבוחצירא, הלל צייטלין, הבן איש חי והרב קוק לא הגדירו את עצמם כמשוררים או פייטנים 'מקצועיים' והיו עסוקים בעיקר בכתיבה הגותית - הם כתבו גם שירה ופיוטים, שבחלקם אף הולחנו ומבוצעים עד היום.

מה מקום השירה בעולמם הרוחני? האם מדובר פשוט בכישרון, השפעות סביבתיות, מענה על צרכי הקהילה? ושמא מתקיים כאן גם קשר עמוק יותר בין הכתיבה לבין תפיסת העולם הרוחנית שלהם?

את האירוע החותם של הפסטיבל נקדיש לארבע דמויות הפלא האלה, שפעלו באזורים גיאוגרפיים שונים, באחת התקופות הסוערות ביותר שידעה היהדות.

בהשתתפות >> אבי טאוב, בניהו טבילה, יונתן קונדה, מרים גולן
מוזיקה >> אלחנן פרידמן, יאיר הררי, רבקה רביבו
מנחה >> יצחק כהן

האירועים יתקיימו:

במכון הרטמן , רחוב גדליה אלון 11, ירושלים

הכניסה לאירועים חפשית בהרשמה מראש.
עלות סדנא בלילה הלבן - 30 ₪, עלות השתתפות בכל הלילה הלבן- 50 ₪
(מספר המקומות מוגבל ומומלץ להירשם מראש)

במהלך הפסטיבל תתקיים מכירת גיליונות מַשִׁיב הָרוּחַ מכל השנים החל מ-10 ₪ בלבד לגיליון.

ניהול אומנותי > סיון הר שפי, יצחק כהן ורות קרא־איוונוב קניאל
ניהול הפסטיבל > אפרת כהן
הפקה > הדס קדרון
פרסום ושיווק > יובל נעים
גיליון פסטיבל > אילנה הדרי-קם
צילום ועיצוב > אלעד ליפשיץ

* ייתכנו שינויים. התוכנית בכפוף להנחיות משרד הבריאות
(עקבו אחר עדכונים באתר ובפייסבוק)

מַשִּׁיב הָרוּחַ

לתרבות יהודית ישראלית ע״ר

גיליונות חדשים מבית מַשִּׁיב הָרוּחַ:

פ״א - מזמור י״ח

פ״ב (גיליון ללא נושא)

פ״ג - גיליון פסטיבל - הִזְדַּהֲרוּת

ובקרוב:

פ״ד - אלה הדברים - גיליון בהשראת חומש דברים

פ״ה - גיליון מסדרת שפתי תפתח

פ״ו- גיליון מזמור י״ט

ערכו מנוי למַשִּׁיב הָרוּחַ.

חמישה גיליונות לשנת 2022 ב־180 שקלים בלבד

ומתנה - גיליון עבר

mashiv.org.il וב- מַשִּׁיב הָרוּחַ